

David en andere
bewijzen van
liefde

Lizette van Geene

Schrijver: Lizette van Geene

Foto cover: @Roos

ISBN: 9 789402 108880

© Lizette van Geene

“Naast liefde op het eerste gezicht is er ook liefde op de eerste aanraking.”

- Vladimir Nabokov

2001 Nat en ik

Mijn beste vriendin Nathalie werd geschept door een vrachtwagen op een zomerse oktoberdag. De zon laag boven de herenhuizen in de Parklaan waar ze werd aangereden, de contouren van de daken versluierd door de herfst die al over de stad hing. De lucht geurend naar herfstbladeren en wijn op de overvolle terrassen, parasollen klapperend in de wind en niets wees erop dat het leven dat wij kenden voorgoed voorbij zou zijn. Zoals je nooit gewaarschuwd wordt in het leven voor onheil, en, vond Nathalie, dat was maar goed ook. Want beslissingen zouden niet meer opleveren dan de keuzes die we nu blind maakten. Erger nog, we zouden ons steeds verdomde schuldig weten, een emotie waar zij al teveel onder zuchtte. Het verleden woog heus zwaar genoeg. Maar zou ik onze lunchafspraak afgezegd hebben als ik geweten had van de vrachtwagenchauffeur die om precies kwart over twaalf naar links zwenkte op de Parklaan? Zou ze dan haar tas gepakt hebben om mij thuis op te zoeken? Natuurlijk niet. Nathalie trapte om acht over twaalf weg op haar fiets, mopperend in de verblindende zon, haar noodlot tegemoet. Ze zal de vrachtwagen niet eens hebben zien aankomen, peinzend over de preek die ze me zou geven. Hoe ze me in godsnaam deze keer ging redden, als er nog iets te redden viel, en of ze nog voldoende prei in huis had voor de hartige taart die ze die avond voor haar bejaarde buurvrouw ging bakken, of ze het raam van de logeerkamer dicht gedaan had, ze haar moeder nu wel of niet moest uitnodigen voor haar verjaardag, en zou het dan wel verstandig zijn om mij ook uit te nodigen, of kon ze mij gewoon vragen of ik alsjeblieft niet wilde roken met haar moeder in de buurt omdat zij nu eenmaal rokers haatte, of meer van dat soort kleinigheden waar Nat graag over piekerde.

De vrachtwagenchauffeur die haar schepte, verklaarde dat het gebeurde in een ‘moment van onoplettendheid.’ Ik wist dat Nathalie het prachtig zou vinden, nieuw bewijs om haar theorie te onderbouwen - mannen zijn slechte rijders. Een stuur vasthouden en draaien, prima, maar dan geen benzinemeters controleren, praten met een bijrijder, een adres zoeken en rekening moeten houden met medeweggebruikers. Want, vond Nathalie, een man met een stuur is helaas niet meer dan een man zonder stuur! Zoals de chauffeur van die noodlottige vrachtwagen te lang naar een knap blond meisje keek dat de straat over stak in een rokje dat ieder moment kon opwaaien. Hij staarde, wachtend op die ene windvlaag, zodat hij Nathalie niet zag, en pas begreep dat er iets vreselijks gebeurde toen datzelfde blonde meisje met haar hand voor haar mond bleef stilstaan en iets riep en daarna haar hoofd schudde en weer naar haar mond greep, een mobiel uit haar tasje viste en ondertussen bleef wijzen en roepen zodat iedereen stil stond en ook hij stopte, heel langzaam, waarna hij, zoals hij later verklaarde tegen de politie, in zijn rechterspiegel, als in een film, een wiel zag dat maar bleef draaien, de fiets dubbel geklapt onder zijn rechterachterwiel en een oranje sjaaltje (van mijn Nathalie) dat om het zadel geklemd zat en vlak achter zijn wiel, een been (Nathalie’s been) in een spijkerbroek (haar nieuwe spijkerbroek, die waar ze zo blij mee was omdat ze nu een broek had die haar paste.) De chauffeur huilde, natuurlijk had hij er spijt van, dat hij naar dat blonde meisje keek en niet goed opgelet had, maar daar had Nathalie niets meer aan. Zoals ze er ook niets meer aan had dat niet alleen de vrachtwagenchauffeur maar ook ik me schuldig wist. En dat haar ook verteld zou hebben, waar ik dat voorheen altijd weigerde. Maar nu zou ik god weet wat bekennen, alles dat ze maar wilde horen, huilend, smekend om vergeving, op mijn knieën, ik zou haar tenen kussen, haar stront vreten, heen en weer naar Lourdes

stompelen op mijn blote voeten, alles, god alles, als ze haar ogen maar weer zou openen en naar me zou lachen, mijn Nathalie, mijn Nat.

In het ziekenhuis scoorde ze tot mijn opluchting hoog op de Glasgow-comaschaal. Ik was zelfs trots op haar, mijn Nat, die op iedere test hoog zou scoren, hoewel de verpleegsters en de specialist hun hoofden schudden en zorgwekkend keken, en mij niet echt aan keken terwijl ze me uitlegden wat die hoge scores betekenden. Enkel en alleen dat er sprake was van reacties op prikkelingen op ieder niveau, en dat het niet betekende dat het niet ernstig was, want, een enkele score zei feitelijk alleen hoe het op dat moment met de jonge juffrouw gesteld was en niet hoe het zich zou ontwikkelen. Haar comateuze toestand en hoe haar hersenen aangetast waren en hoe zwaar de druk op haar schedel geweest was (“u moet goed begrijpen dat de vrachtwagen, wel, u begrijpt dat de meeste patiënten een aanrijding door een vrachtwagen op die manier niet overleven,”) en of ik familie was van de jongedame, nee, en of er dan familie was die gebeld moest worden en, natuurlijk kon ik blijven, natuurlijk, het was belangrijk dat er tegen Nathalie gepraat werd. En of ik haar hand af en toe wilde strelen, (“nieuw beleid van het ziekenhuis ziet u en daar kunnen we geen verpleging voor vrij maken,”) en of het wel goed met me ging want ik zag zo bleek en of ik even wilde gaan zitten en daarna zat ik in de zoemende stilte naast haar bed. Op haar linkerwang ontdekte ik een bloederige veeg met de afdruk van een vinger, alsof iemand er een stempel op gedrukt had, en ik vroeg me af van wie die vinger was. Of zij het misschien zelf nog gedaan had, vol verbazing of afschuw over al dat bloed, mijn Nat, zo tener onder het witte laken, met slangetjes in haar neus en een pleister die bijna haar gezicht bedekte. Licht blauwe plekken op haar linkerhand, die ik maar bleef strelen. Haar aders blauwer dan blauw onder haar huid die

doorschijnend leek, en ik wist dat ze zich zou ergeren aan haar mond die half open hing, haar tong zichtbaar en in haar haren ontdekte ik wat gras, en een veeg op haar hoofdhuid met lelijke schrammen en toen kon ik alleen nog maar huilen en ik bleef haar hand strelen met mijn rechterhand. Zoals ik dertien jaar geleden de hand van David streelde, uren lang, en ik zijn hand koud voelde worden en de zuster me met haar arm om mijn schouders wegleidde, het licht van de tl buizen in de gang en de moeder van David die met kille, beschuldigende ogen wachtte zodat zij definitief afscheid van haar zoon zou kunnen nemen, me niet aankijkend en haar man die me met dikke ogen opnam en ik wilde hem omhelzen maar hij knikte me toe, op een vriendelijke, bijna verstrooide manier en stapte om me heen, zijn vrouw achterna.

Nat en ik gingen bij gebrek aan beter (lees: gebrek aan geschikte mannelijke partners) samen oud worden in een chateau in het Zuiden van Frankrijk. Met uitzicht op zee, of op heuvels en lavendelvelden, ons misselijk etend aan de kersen uit onze eigen boomgaard en rozen knippend die tegen de muren van ons chateau groeiden. Onze poort gaf toegang tot de binnenplaats (betegeld met kinderkopjes), waar hoge ramen op uitkeken, met lounge stoelen en een tafel onder een pergola met een druivenrank. Nat met zonnehoed en een band om haar hoofd. Ze heeft iets weg van Audrey Hepburn, vind ik, terwijl ze zelf zegt dat ze meer op Mia Farrow in haar jonge jaren lijkt. Maar allebei de actrices zo tener dat ze wel doorzichtig lijken en die uitstraling heeft Nat ook. Haar bruine haar krult om haar hoofdje, want ze heeft een hoofdje, geen hoofd. Het glanst altijd, maar bescheiden. Haar neus krult ook, net genoeg om het een wipneus te noemen. Alles aan haar is klein. Haar fijne vingers en polsen, haar borsten en billen, haar stem. Ze is niet zoveel kleiner dan ik, ze lijkt in alle opzichten kleiner. En zo

gedraagt ze zich. Als een meisje van eenendertig jaar. Ik zou schrijfster zijn en zij mijn redactrice / uitgeefster en filmmaakster, een rolverdeling die wij al jaren kenden, maar nog niet te gelde hadden gemaakt. Niet dat ik niet publiceerde. Ik plaatste waargebeurde verhalen over mij en Nat in verschillende tijdschriften.

“Nou ja, waargebeurde verhalen,” mopperde Nat dan, die het lastig vond om zichzelf te zien zoals ik haar zag, of ja, hoe ik haar gestalte gaf in mijn verhalen. Zoals ik haar tot allerlei stappen dwong in het echte leven. Alsof ze er zelf niet bij was, zei ik dan.

“Jij kunt zo ongelooflijk drammen,” zei ze dan, “werkelijk Anne!”

“Maar dan nog houd je niet van een kerel omdat ik het in je oor fluister, of het tegen je schreeuw,” zei ik haar ontelbare keren.

“Anne, ik weet dat ik als een zus voor je ben, en ik weet dat je het beste voor me wilt,” zei ze me eens, “maar ik vraag me af of jij me niet gebruikt om je leven vorm te geven, in boekvorm dan!”

“Tssss Nat, kom op zeg,” antwoordde ik. Maar meer had ik niet te zeggen. Geschokt, dat was ik. Gebruikte ik haar? Zonder mijn bemoeizucht had ze nooit gedaan wat ze deed, flater op flater, verliefdheden als rechterlijke dwalingen, en ik talmend naast haar, wachtend op het verdriet dat altijd volgde. Haar leven als inspiratiebron en ze had gelijk want welke schrijver put niet uit de realiteit? Natuurlijk gebruikten we elkaar, zoals iedereen in het leven liefheeft uit egoïstische redenen. Laten we eerlijk zijn, als liefde niet dat godsgruwelijk heerlijke gevoel gaf, zou niemand meer liefhebben. Daarnaast, ook zij was schuldig aan mijn leven. Zonder haar zou ik niet als decaan werken, tussen lusteloze pubers en morrende houd-er-de-moed-maar-in docenten, dus, zonder haar was ik nooit ‘verworden’ tot de vrouw die ik nu ben, veroordeeld zonder proces. Maar, zoals Nat zei,

een baan bracht brood op de plank. Basta, vond ik, als ik Nat al ergens toe dwong had ze dank zij mij in ieder geval een leven.

“Hoogmoed komt uiteindelijk altijd ten val,” antwoordde ze en daarna dacht ik er niet meer over na. Totdat ze onder die vrachtwagen fietste. Op een tijdstip dat ze met mij op een terrasje aan de Pinot Blanc had moeten zitten.

Aan de rand van haar bed zag ik haar leven voorbij flitsen, alsof ik zelf stervende was. Mijn beste vriendin, cum laude geslaagd voor haar studie Taal- en Letterkunde, gelauwerd docente en begeleidster in het instituut voor Hoog Begaafde kinderen. Ze had altijd tijd voor me, zelfs als ik haar dronken opbelde, na weer een avond met teveel wijn of port of whisky of mannen, mompelend, scheldend of huilend. Mijn lippen trilden terwijl ik het de zuster vertelde die Nat opnieuw instopte, snoeren controlerend, tikkend tegen het zakje boven haar bed

“Ze is mijn beste vriendin, weet je,” zei ik weer en de zuster knikte vriendelijk tegen me. Maar in haar ogen zag ik een blik die ik meende te herkennen uit mijn ziekenhuistijd met David. Medelijden, alsof zij het al lang wist maar het nog niet tegen me ging zeggen, me die hoop niet ging ontnemen. Dat ik mijn beste vriendin al kwijt was.

“Ze is een vechtster,” snauwde ik tegen de zuster met tranen in mijn ogen, “ze geeft niet zomaar op, ze is een vechtster. Nat gaat niet zomaar dood.”

En daarna kon ik weer alleen maar huilen en de verpleegster klopte geroutineerd op mijn rug, klopjes zonder gevoel, ondertussen Nat’s kaart invullend.

“Als het jouw beste vriendin was, zou je ook huilen,” snikte ik tegen haar en weer knikte ze, geruststellend en, “je luistert helemaal niet naar me,” zei ik en mijn stem ging omhoog, ik wilde schreeuwen en ik wist

dat Nat het vreselijk zou vinden als ik naast haar bed gilde tegen een verpleegster. Dus ik slikte en boerde, ik vroeg om water en de verpleegster hielp me met drinken, klopte me weer op mijn rug, drukte me op de stoel naast het bed, nu ze iets voor me kon doen had ze meer gerichte aandacht. Daarna vertrok ze met een laatste achterdochtige blik naar mij, alsof ik Nat zou ontkoppelen van haar snoeren en haar mee zou nemen. Maar ik staaarde naar Nat's nek, naar het kloppende holletje waar ik haar slagader wist en ik streelde met mijn wijsvinger over haar duim.

Nat's coma duurde, eindeloos leek het wel, en die eerste week zat ik naast haar bed. Alleen of met haar moeder, het evenbeeld van haar dochter, maar dertig jaar ouder en met de typische kenmerken van een vrouw met een schizoaffectieve stoornis. Ze zat voorover gebogen op de kruk en bewoog heen en weer, uren achter elkaar, haar handen gevouwen tegen haar borst geklemd. Ze bracht de camera van Nat mee, alsof dat zou helpen, alsof ik Nat zou filmen zoals ze daar bleek in bed ademde. De somberste scène uit haar leven. Soms schudde de moeder van Nat haar hoofd of klakte ze met haar tong, tranen in haar ogen.

“Ik weet zeker dat mijn Nathalie haar vingers bewoog,” fluisterde ze dan plotseling of, “mijn Nathalie houdt niet van tierelantijnen of teveel aandacht,” als er weer een verpleegster aan de snoeren boven Nat's bed trok, of haar kussens opschudde en samen met een dokter boven haar kaart smoesda. Ze was niet dom, maar iets deed haar krimpen en bang zijn voor het leven en heen en weer schudden, met haar handen wringend (vuist, klauw, vuist, klauw).

“Maar ik ben nog meer bang voor de dood,” zo zei ze ons keer op keer, terwijl ze de sterfberichten in de krant las. Zoals ze thuis urenlang voor de trap zat, starend naar het wasgoed dat in het trapgat hing te

drogen, waar ze schimmen zag uit het verleden die haar niet met rust lieten en die ze dag in dag uit boven aan de trap zag verdwijnen. Dus zorgde ik voor Nat. Niet uit schuldgevoel, maar omdat ik van haar hield.

In de eerste week scoorde Nat wisselend op de Glasgow-comaschaal, zo wispelturig dat er verschillende specialisten geraadpleegd werden. Somber knikkend, met opgetrokken wenkbrauwen rondom haar bed. Mijn Nat was normaal gesproken van de regelmaat, maar ik was ervan overtuigd dat haar onvoorspelbare scores een teken waren van haar vastberadenheid om terug te keren. Er was niets dat ik kon doen. Wat als ze zou besluiten om niet terug te keren uit haar coma? Ze had al last van haar tekortkomingen toen zij ze niet had. En nu, met dat afgrijselijke litteken dat recht over haar gezicht liep zodat het leek alsof ze haar niet al te voorzichtig uit een tijdschrift hadden gescheurd, zou ze misschien geen zin meer hebben, of beter gezegd, het verdommen, om haar leven opnieuw op te pakken.

“Godverdomme,” zou ze zeggen als ze geweten had dat ze op deze manier zou eindigen, hoewel ze niet graag vloekt, maar nood breekt wetten, “zorg jij in ieder geval dat mijn snor op tijd geharst wordt, en alsjeblieft Anne, denk je aan alle andere haren op mijn lichaam?”

Ik wreef de harsvelletjes over de huid boven haar bovenlip en haar adem was warm op mijn gezicht. Toen ik probeerde om voorzichtig de strip van haar gezicht te trekken, was het alsof ik met mijn nagels over een zeem trok. Ik aarzelde maar er was geen manier om de strip los te trekken zonder dat ik kracht zette. Bewoog ze? De huid boven haar lippen knalrood en ik ontdekte her en der nog een verdwaald haartje maar ik kon het niet opbrengen om haar met een pincet te pijnigen.

“Sorry Nat,” fluisterde ik en de huid van haar wang was koel onder mijn lippen, zo zacht als een perzik. Een dag later kocht ik een ontharingscrème voor de gevoelige huid waarmee ik mijn weerloze Nat insmeerde, haar huid blauw geaderd onder haar oksels en haar benen, doorschijnend rondom haar bikinilijn, klodders op haar laken en ze had kippenvel, haar tepels hard door het ziekenhuishemd heen. De verpleegster kwam binnen net nadat ik klaar was, ik trok met een ruk de lakens over Nats naaktheid heen, en zij belde met een strak gezicht om hulp zodat ze Nat konden verplaatsen en haar lakens verschonen (“Wilt u dat voortaan eerst aanvragen? Zodat we het bed kunnen voorbereiden?”) Maar Nat was weer glad met wat resthaar rondom haar schaamlippen (ik duwde de koude spatel niet tussen haar benen en mijn vinger al helemaal niet, Nat zou flippen als ze wist dat ik haar daar weer aanraakte), maar goed, de kans dat ze in de komende weken van bil ging, was klein, nihil. Hoe vreselijk is het om je hartsvriendin te ontharen die al bijna drie weken in coma ligt? Minstens zo vreselijk als het trekken van een haar uit een bilspleet, volgens Nat een van de grootste bewijzen van liefde. Kon ik toekijken, mijn Nat met een snor (‘Vrouw met baard’), de haartjes die verwerden tot een vacht op haar benen. Ik rechte mijn schouders. Een bewijs van mijn liefde. Ik zou haar niet laten gaan, zoals ik David moest laten gaan.

Die middag typte ik mijn eerste woorden in haar ziekenhuiskamer. De zoemende stilte van Nats apparatuur en haar vlinderende ademhaling, gegiechel van twee verpleegsters op de gang, omlijsting van het verhaal waarmee ik Nat tot leven zou wekken, het vacuüm van onze liefde. Met pijnlijke schouders en vingers en brandende ogen maar nooit eerder voelde ik de noodzaak tot schrijven, die me tot dan toe ontbrak, dat was duidelijk. Ik at omdat het moest, zonder te proeven, morgen kon ik

dood zijn en ons verhaal ongeschreven. Mijn vingers rammelend op het toetsenbord, sneller en sneller, in een roes en onder mijn handen kwam Nat tot leven, tegenstribbelend, zoals ze altijd tegenstribbelde als ik haar hielp om haar leven te leiden (ze had een ‘angstige aanleg’, erfenis van haar moeder) en sommige herinneringen waren die van mij en niet die van haar, zoals ze me keer op keer vertelde. De hiëroglfen van haar liefdes die ik vertaalde tot verhalen, gebeiteld in mijn geheugen en opgeleukt met mijn verbeelding. Niets zoals de scènes die zij verfilmde, inzoomend op details, waarheidsgetrouw. Met de billen bloot. De werkelijkheid, vond ze en daar kon ik niets tegenin brengen. Haar stem met dat hoge timbre in mijn oren, resonierend als ze kwaad werd, en nog vervelender, een stotter in haar stem bij iedere ‘t’, een handicap waar ze veel last van had.

“Tttoo nu Anne, luisttter nu eens naar me!”

Zwijgend met rode wangen als het haar teveel werd. En hoe ze om me lachte, op haar lippen bijtend omdat ze niet wilde lachen (ze was niet van de platte grappen.)

“Egoïsme,” zou ze zeggen, “puur egoïsme dat je dit rotboek nu schrijft. Heeft niets met mij van doen. Je wilt je eigen huid redden, bang om alleen achter te blijven! Je hebt mij nodig om dat schuldgevoel van je af te schrijven, om niet te hoeven denken. Zolang je schrijft doe je geen onderzoek naar baanbrekende therapieën waarmee je mij uit mijn coma lokt, besef dat wel. Egoïstische ttttrut! ”

En natuurlijk had ze gelijk. Mijn stotterende geweten, mijn verleden en mijn toekomst, bewaarster van geheimen en herinneringen, beoordeelster van liefdes en lusten, haar leven in mijn handen, op de hielen gezeten door de dood.

“Mijn beste vriendin Nathalie werd geschept door een vrachtwagen, een zware Amerikaanse truck, op een zomerse oktoberdag,” typte ik, “bijna-dood, maar niet helemaal en daar had ze haar hele leven al last van. Als verzamelaarster, of beter, bewaarster van bijna-dode dieren en zieltogende mensen. Misschien dat ze daarom een gruwelijke hekel had aan David. Omdat ze hem herkende. Het heeft geen zin om je te hechten aan een bijna-dode, zoals ik dat wel deed. Nat en ik hielden al jaren van elkaar voordat ik David ontmoette. Liefde op het eerste gezicht, Nat en ik.”

1977 Nat en ik

De liefde tussen mij en Nat was ook een min-of-meer-noodgedwongen-liefde want er woonden geen andere meisjes van onze leeftijd in de buurt. Ik leerde haar kennen op mijn negende verjaardag. Zij zat op haar hurken in hun voortuin en plantte viooltjes met haar tong uit haar mond, haar moeder een bleke vlek achter het raam, op de uitkijk op een stoel.

“Ga je mee fietsen?” vroeg ik haar, net nieuw in de wijk en alleen.

“Kun je niet zien dat ik iets in onze tuin aan het planten ben,” snauwde ze en ik stapte van mijn nieuwe fiets af, die zij niet opmerkte, mijn handen in mijn zij.

“Dat zie ik best ja.”

“Het zijn viooltjes,” zei ze en keek me even aan. Ze droeg een lichtblauw jurkje en had een kort pagekopje.

“Wat heb je kort haar,” zei ik.

Toen begon ze te huilen. Het duurde eindeloze jaren voordat ze me vertelde waarom ze huilde maar op dat moment, daar moet ik eerlijk in zijn, kwam het mij goed uit. Want ik had een excuus om de tuin in te stappen en het schepje van haar over te nemen, zij zag toch niets, wrijvend in haar ogen en achter het raam bewoog het gezicht van haar moeder, woordeloos.

“Waar moet ik graven,” vroeg ik haar, en Nat, ook toen al van de orde en de regelmaat, wees met haar schoen de plekken aan waar ik moest spitten. We plantten die middag 49 viooltjes, in rijen van 7 viooltjes naast elkaar, paars-geel-paars-geel-paars-geel-paars. Soms moest ik een kuiltje opnieuw graven als het teveel afweek van de lijn, en dat deed ik dan mopperend maar ik voelde dat het voor haar belangrijk was. Ik had nog geen vriendin van mijn leeftijd in de buurt en hoewel zij me

vreemd voorkwam, met dat korte haar, de rijen golvende viooltjes en die moeder die maar voor het raam heen en weer schommelde, volgde ik haar bevelen stilzwijgend op. En daarna dronk ik limonade bij haar. Tegen over elkaar op krakende stoelen aan een tafel met een gehaakt kleed en haar moeder schommelend op haar schommelstoel die voor het achterraam stond, maar nu gedraaid naar de eettafel, zwijgend maar glimlachend als ik haar aankeek.

“Ga je mee naar mijn kamer,” vroeg Nat en achter ons hijgde haar moeder, steunend onder het gewicht van de schommelstoel die ze beneden bij de trap neerzette. Mijn nieuwe vriendin keek niet op of om en ik sloot de slaapkamerdeur achter ons, met een vreemd gevoel in mijn buik. Ze had een boekenkast waar ik jaloers van werd, met dikke kaften en houten olifanten die met hun slurven de boeken tegenhielden.

“Ruiken?” vroeg ze en ze hield me een boek voor, opengeslagen, van Tonke Dragt zag ik en ik snoof diep. Het was dun, echt papier, met kleine inktletters. We keken elkaar gelukkig aan.

“Lekker hé?” zei ik en zij knikte.

Die middag draaide ze twee elpees voor me, Boney M waar ik neuriënd op mee schommelde en een Franse zanger die ik niet kende en waar Nat de liedjes luidkeels van mee zong.

“Je hebt een mooie fiets,” zei ze, “is het een nieuwe of is hij tweedehands?” en we lazen de laatste Tina, een tijdschrift waar Nat een jaar later minachtend over sprak, maar die middag lagen we naast elkaar op haar bed, op haar rode plaid en merkten dat we even snel lazen (“ik kan supersnel lezen omdat ik veel lees,” zei Nat en, “ik ook,” zei ik en we bekeken elkaar goed, nu we elkaar concurrenten wisten, winnaars op hetzelfde terrein) en, hoewel we niet veel spraken, we voelden beiden dat dit een vriendschap zou kunnen zijn, die ergens toe leidde.

“Ik wil schrijfster worden,” zei ik.

“Goh,” zei ze en legde haar hand op die van mij, “ik houd van Tonke Dragt en Thea Beckman, en jij?”

Na die middag waren we onafscheidelijk.

Ze had een geheim, het sluimerde in de schaduwen van het oude huis, dat altijd naar boenwas en verbrande koffie rook. Stiekem benijdde ik haar, want leven met een geheim en een eigenaardige moeder was altijd beter dan op te groeien zoals ik. In een van de vele bouw pakketgezinnen met een DAF 66 voor de deur (geen DAF 55, zei mijn vader altijd trots, alsof dat het minder erg maakte), twee kinderen, een onzichtbare vader wiens zware stem in het weekend door het raam naar buiten kwam, en een moeder met een permanentje die niets anders deed dan kinderen naar school brengen, op haar knieën de oprit vrij houden van onkruid en je vragen om je schoenen uit te trekken als je binnen kwam om te spelen. Nat's moeder vroeg me die eerste maanden niets, ze glimlachte enkel naar me en fluisterde in Nat's oor. Later deelde ze vertrouwelijk rouwadvertenties uit de krant met me, hardop lezend terwijl ze met haar vinger de woorden op papier volgde. Een blik van verwachting in haar ogen, zodat ik me verplicht voelde om te zuchten, of dan mompelde ik “pffffff wat vreselijk,” of, “zo jong nog!” of, “ze was gelukkig al oma.” Ik accepteerde Nat's mompelende rouwgrage moeder, accepteerde haar haren die onveranderlijk kort bleven, alsof iedere nieuwe centimeter er onmiddellijk afgeschoren werd, haar dwangmatige netheid (in haar boekenkast stonden de schrijvers op alfabetische volgorde en haar Tina's lagen gerangschikt op nummer, en later, toen we samen op vakantie gingen in de volgende fase van ons leven, stonden onze lege potten – “denk eraan dat je ze altijd goed dichtdraait!” – links onder het tentdoek en rechts, daar

stonden koffie, koffiemelk en suiker in plastic bakjes die ze iedere morgen schoonspoelde), en ze had er last van, tot op het hysterische af, als ik haar volgorde, welke dan ook, door elkaar haalde. Zij voelde zich snel thuis bij mijn ouders. Mijn grauwe tien-in-een-dozijn-ouders waar ik niet trots op was, mijn vader die zelfs als vrijwilliger werkte in het net opgerichte museum, waar hij tot mijn afgrijzen DAF-miniatuurjes verkocht. Maar goed, ik had een moeder en een vader, een gegeven dat voor Nat belangrijk was, hoewel ze het nooit hardop zei maar tijdens het eten zat ze tussen hen in, en dan had ze van die rode wangen, zoals kinderen rode wangen hebben als ze opgetogen zijn. Ze at geregeld bij ons, hoewel mijn moeder dan vroeg of haar moeder dat niet vervelend vond, maar, welnee, zei Nat dan, mijn moeder merkt niet eens of ik er ben. Terwijl ik wist dat het niet waar was. Want haar moeder zat dag en nacht voor het raam, voor de trap, of voor de tafel, starend naar haar en naar mij. En later, toen Nat en ik ‘puberden’ en samen naar de bioscoop gingen en in het donker thuis kwamen, zat ze als een schim voor het raam, onder het licht van de lantaarnpaal voor hun huis. Dan wachtte ik tot Nat de gordijnen dicht trok, pratend achter het glas tegen haar moeder, die naar haar keek en waarschijnlijk iets terug mompelde als, “Het leven is niet meer dan wat je ervan maakt,” of, “vandaag is Jan van Gerwen gestorven.” Want ze hield de overlijdensberichten nauwgezet bij en informeerde ons te pas en onpas over de doden van die week, soms belde ze me zelfs op, haar stem zacht maar gedecideerd, “Wetend dat het zo goed is hebben wij afscheid moeten nemen van ons pap en opa, Jan Pullens.”

Nat en ik waren hartsvriendinnen, we deelden onze schoudervullingen, ik drukte mijn passer in haar duim en zij drukte hem in die van mij, waarna we onze vriendschap met bloed bezegelden (natuurlijk kreeg zij

daarna een dikke duim, kloppend en paars, en in het ziekenhuis bleek dat hij ontstoken was en moest haar duim open geprikt worden.)

Mijn zusje Suus (twee jaar jonger, wat in mijn ogen net zo goed tien jaar had kunnen zijn, zij was mijn zusje) had een haat-liefde relatie met haar, voortkomend uit haar haat-liefde relatie met mij. Nat en ik trokken ons terug op mijn kamer, met chips en cola en een nieuwe elpee en dan zat ze uren op de trap, zeurend, en soms mocht zij erbij zitten (“Ja, kom maar even binnen Suus, wel stil zijn!”), wij op het bed, zij aan onze voeten op de grond en dan was ze muisstil, terwijl wij kletsten, het nieuwe album van U2, het leven en onze verliefdheden analyserend, totdat moeder ons riep om te eten en op die momenten waren wij als drie zussen.

Nat en ik kozen voor de Havo op het van Maerlantlyceum in de stad, waar zij plichtsgetrouw in de klas zat, terwijl ik het leven probeerde te leven zoals het geleefd moest worden. Dat wil zeggen, ik nam het zoals het kwam, spijbelend en met een blowtje in mijn rechterhand. Er waren dagen dat Nat zomaar meedeed. De school ver weg, alsof wij in een andere wereld leefden waarin de uren duurden en duurden. Hoe we over de stille binnenwegen tussen de kerkdorpen rondom de stad fietsten terwijl de wiskundeleraar op haar wachtte. Fietsend op het midden van de weg, bevroren weilanden om ons heen, een kerk die haar klokken luidde, de bomen zwart rappend tegen de grijze lucht, de wind een koude muur in onze rug en wij met onze armen gespreid. Een fles bijna bevroren cola in een zak aan mijn stuur en zij met paprikachips onder haar snelbinders, waarmee we picknickten, bij het kapelletje dat de grens markeerde tussen twee dorpen. Onze adem in rookwolkjes boven onze hoofden, handenwrijvend in de vrieskou.

Nat had het moeilijk op haar vijftiende, met thuis, iets met haar moeder en met zaken waar ik niet over doorvroeg. Niet omdat ik het niet durfde, maar omdat ik het vergat (een verhaal waar ik geen hoofdrol in speelde) en omdat het bij haar hoorde zodat ik de noodzaak niet voelde om het te vragen en zij er nooit over sprak tegen mij.

“Omdat je het toch niet begrepen had,” zou ze later zeggen en dat voelde ik als een verwijt want als ik geweten had dat ze het echt moeilijk had, natuurlijk had ik haar dan geholpen.

“Ik kan toch geen gedachten lezen Nat,” zei ik haar.

“Je nam niet eens de moeite om het te vragen,” antwoordde ze zonder me aan te kijken.

Ze had gelijk. Die periode huilde ze veel, zomaar. Dan sloeg ik een arm om haar heen, en voelde steken van liefde door me heen gaan, of bezorgdheid, of iets dieps dat me de adem benam, zo mooi vond ik het. Maar al snel bedacht ik me dat het over moest zijn met haar huilen, want we hadden betere dingen te doen. Meestal hoefde ik niets te zeggen, ik denk dat ze het voelde in mijn houding (hoe ik alweer rechter ging zitten en probeerde om over haar hoofd heen op mijn horloge te kijken) want dan haalde ze diep adem en lachte me toe met dikke huilogen. Haar leraar Engels bekommerde zich om haar, of ja, om ons. Waarschijnlijk dacht hij dat we,

A. hem te zijner tijd dan ook ergens mee van dienst zouden kunnen zijn,

B. we er ook wel eens alleen zouden zijn waarna hij toevallig langs zou komen of,

C. hij ons beiden gewoon eens vorstelrijk kon neuken.

We mochten zijn flat in de stad gebruiken, ieder moment dat we het nodig hadden. Wij vroegen ons niet af wat hij met een extra flat in de stad moest, met een bruine stoffen bank in de hoek van de lege kamer.

Waarom hij ons vroeg om hem te bellen als we van zijn aanbod gebruik gingen maken. Natuurlijk zeiden we het hem nooit en we gebruikten zijn flat als het ons uitkwam. In die tijd blowden we geregeld. Ik zonder reden, omdat het kon, en Nat omdat het haar beviel na de eerste keer, want wij werden melig van onze blowtjes, en ze vergat er haar problemen door. We blowden zonder angst voor verslavingen, omdat we daar niet over na dachten. Met onze benen omhoog tegen de verwarming, onder een gevlekte plaid die wij in de flat vonden, met uitgestrekte armen uitschudden en daarna opborgen in een vuilniszak, zodat we er zeker van waren dat alleen wij hem gebruikten. Mijn leven als schrijfster in spé stond denk ik zo ver van de leefwereld van mijn ouders af dat het voor hen niet eens zichtbaar was. Ik spijbelde probleemloos, snoof in de garage lijm tussen de zakken met potaarde van moeder en de stapels reclamemateriaal voor het DAF-museum van vader en 's nachts klom ik uit mijn slaapkamerraam om samen met Nat te blowen op het speelterrein achter ons huis. Ik hing stoned aan de ontbijttafel, giechelend, met moeder die eerst onzeker mee glimlachte, me dan flauw vond, want waarom vertelde ik haar niet wat er was, “waar Suus en ik dan zo'n lol om maakten?”

Nat wentelde zich tegelijkertijd meer en meer in de liefde van mijn ouders, die haar zonder na te denken opnamen in ons gezin. Zo vanzelfsprekend dat mijn nuchtere Nat bij een tussen neus en lippen door uitnodiging voor de verjaardag van mijn moeder (“Kom je ook een stukje taart eten Nat, zou ik erg gezellig vinden,”) in tranen uitbarstte.

“Als je het niet leuk vindt, hoef je niet te komen hoor,” zei mijn niet al te snuggere moeder verschrikt en, “ach kom meisje, dat snap ik heus.”